Учѣте ся брати мои, Думайте читайте

Свобода

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля“
Шевченко.

И чужому научайте, Свого не цурайтесь

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Число 15. | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 22-го Мая 1895. | ГОДЪ III.

Правда въ очи коле.

Уже вôдъ довшого часу получае наша Редакція безименнї письма, въ котрыхъ по глупому высмѣваесь нашу мову, нашъ народъ и т. д. Зъ тыхъ листôвъ явствуе що суть писанї рукою не вченого нашого робôтника, а диктованї скрытыми ворогами всего що руске, но котрѣ страха ради не пôдписують свого назвиска въ тихъ препоганыхъ письмахъ. Писаровъ,— скрабачôвъ мы тутъ не будемо виноватú, бо они зъ незнаня рѣчи дѣлають ся слѣпымъ орудіемъ въ рукахъ нашихъ противникôвъ — нашимъ же ворогамъ також не будемо дивовати ся бо ПРАВДА ВЪ ОЧИ КОЛЕ. Бувъ одинъ часъ въ бѣдолашнôмъ житю Руси-Украины, въ котрôмъ она наче уже не истновала въ очахъ своихъ катôвъ и они то протое стали горлати мôвъ скажений „nima Rusi“ — се дѣялось въ старôмъ краю. Наколи маленька громадка Русинôвъ опинилась въ Америцѣ и хотѣла дати познати ся другимъ що она е —тодѣ и тутъ знайшли ся вороги Русинôвъ и пôднесли свôй дикій голосъ nima rusinuw тутъ въ Америцѣ, лишень поляки восточного обряду.

Тыми ворогами були зъ першу польскі священники котрѣ не хотѣли щобъ Русинъ тутъ мавъ свою церковь и свого священника, бо они тогдѣ мали зъ нашихъ людей превеликій хосенъ. Но помимо сего крику, Русины постарались о свое. Опôсля новѣ вороги, змадяризованï рускї священники зъ угорской сторны пришедши въ Америку, почали горлати, що тутъ нема Русинôвъ, але мадяры гр. кат. абряду и почали писати по церквахъ hungerian church.“ Тодѣ-то „Свобода“ въ имени правды и исторіи заявила передъ свѣтомъ и людьми що се пôдла ложь. Народъ нашъ отворивъ очи въ своихъ духовныхъ отцяхъ знайшовъ своихъ здрадникôвъ и днесь они лишень лисячою дорогою и крадкома вашпають ся помѣжъ народомъ и тихцемъ роблять грошенята удаючи на видъ що они уже нѣбы то Русины. Але за то, що ПРАВДА ВЪ ОЧИ КОЛЕ, гнѣвають ся на „Свободу“ и ей Редактору грозять гарештомъ и смертію. Но страхи на ляхи!.....

Зъ годомъ перегодомъ появляють ся третѣ зъ ряду завзятѣ противники нашого народу тутъ въ Америцѣ и то се тïи самï, що звали себе hungherian priest и були загорѣлыми католиками, а опôсля для марного зыску, приняли собачу службу ширить цароcлавіе, почали горлати до нашихъ людей: „вы хахли, вы калакуты, вы поляки, вы папѣжтаки —знайте що вы въ блудѣ же ваша вѣра есть фальшива, — знайте що мы теперь отвераемо вамъ очи и проповѣдуемо правду: що вы властиво не есть Русинами, бо Русинôвъ на свѣтѣ не ма и ваша мова то корчемна мова, але вы належите до одного руского народу и вы а рудй москалѣ, то одинъ народъ и ваша вѣра мае бути православная царская, бо царь а Богъ то все равно“

Нашъ простолюдинъ легко давъ звести ся на се имя „рускій“, незнаючи исторіи, котра вчить: що пôдъ именемъ „рускій“ РОЗУМѢЕТЬ СЯ ЗВА ОСОБНЫЙ НАРОДЫ: РОСІЙСКІЙ АБО МОСКОВСКІЙ И РУСКІЙ УКРАИНЬСКІЙ, АБО МАЛОРУСКІЙ НАРОДЪ.

Тïи два народы не мають ничь спôльного мѣжъ собою, крôмъ азбуки, котру уложили святый Кирилъ и Мефтодій. Днесь 28 мільонôвъ Русинôвъ одынымъ голосомъ одôзвались до цивілизованой Европы, що они суть ОДРУБНЫМЪ НАРОДОМЪ вôдъ полякôвъ и москалѣвъ и мають свою СЛАВНУ ИСТОРІЮ, СВОЮ МОВУ, СВОЮ ЛІТЕРАТУРУ и хотяй днесь суть въ неволи, но все таки знають: чія правда, чія кривда и чии мы дѣти!...

О той историчной правдѣ не бувъ свѣдомый нашъ горнякъ, наколи лишавъ свои рôднї горы и пускавъ ся въ Америку за кавалкомъ хлѣба. Ему тодѣ и на думцѣ не було якесь тамъ цароcлавіе. Онъ тодѣ знавъ одно: же онъ Русинъ, простый хлопъ, не просвѣщенный и застрягъ въ жидôвски довги, зъ котрыхъ тôлько одна Америка поможе му вылѣсти.

Отже не тяжко прийшло ворогамъ руского народу въ Америцѣ збаламутити его въ свои злодѣйски сѣти зловити.

Мы на се не могли дивитись спокôйно. Мы сей часъ пôднесли свôй голосъ въ „Свободѣ“ и позначили нечуто ганьбы, сорому, продательства вытесного на чолѣ тыхъ непрошеныхъ пророкôвъ, перекôнчикôвъ и здрадникôвъ нашого народу.

Мы тогдѣ видячи що нежартъ, постановили бороти ся за правду, хоть бы зъ насъ кровь лялась живцемъ — но свого попустати не дамо перекинчикамъ, гандлярамъ Богомъ и совѣстію!...

„Свобода“ тодѣ выступила отверто и здемасквала мадярску потвору, перекинувшую ся въ загорѣлого москаля за платнї грошї зъ горы вôдъ поліційского Синода.

И мы днесь смѣло предъ цѣлымъ свѣтомъ голосимо, що всѣ тïи вороги щезнуть — яко щезаеть дымъ, а нашимъ Русинамъ Галичанамъ въ Америцѣ пригадуемъ имъ прежню славу, ихъ славу, котру жадна ложь и шпекуляція не затьмить и перестерѣгаемо ихъ, щобъ той славы не дали собѣ вырвати, бо они першѣ заложили тутъ въ Америцѣ руску церковь и що першïй галицко-рускій гр. кат. священникъ положивъ голову свою за народъ свôй и на шенадорскôмъ цминтари спочивае додня суду божого.

Новопришельцѣ наче безъ роги топчуть по той святой могилѣ и кажуть „тутъ мы днесь панами и зъ тымъ народомъ маемо право робити що загадаемо“. „Гей куме“ — кличе „Свобода“ злѣзайте зъ черешнѣ! — правда, щовы якійсь далекій кумъ, але кумъ, чи не кумъ — зъ черешнѣ долу, бо не мы ю садили, не вы коло неи ходили.

(дальше буде

МОИ ПЕРШИ ВРАЖЕНЯ НА АМЕРИКАНЬСКОЙ РУСИ.

Подѣи не давныхъ временъ, тïи нещасни подѣи що мали мѣсце мѣжъ Русинами тутъ въ Америцѣ и що зъ упинили працю коло народного добра многихъ щирыхъ Русинôвъ на яку десятку лѣтъ, тïи подѣи були прибитою що мало зъ Галичанъ пускались до Америки а особенно изъ священникôвъ.

Одначе годѣ повѣрити бу[illegible] въ цѣлковиту неудачу нашой справы — а провѣдавшись зъ часописей про новй початки организаціи нашихъ щирыхъ людей — рѣ[illegible] тями переѣхатись въ далеку Америку. —

Настану описувати подорожи зô Львова до Роттердаму черезъ Вѣдень Франкфуртъ Колонію черезъ безмежный океанъ – про се — зъ малыми змѣняли описала сотки людей тай и вгадцѣ менѣ пригоды о подорожи описувати, зовсѣмъ про що инше хтѣвъ бы я вести рѣчь.

Проѣхавши далекій свѣтъ — опинивъ ся я въ гостиннôмъ домѣ о. Констанкевича въ Шамокинь. Немаючи еще готового помешканя въ Mt. Carmel проживавъ я помѣжъ шамокинькою сердечною рускою громадою познакомляющи про справы що мене въ першій хвили найбôльше обходили. А цѣкаве для мене було познакомити ся зъ нашими рускими справами. На мою велику втѣху знайшовъ я доси, що промовляли до мене реконочуно, то вливали въ мене надѣю на лучшу долю на ту справу въ Америцѣ. Я етудіювавъ перше всего суспôльнôсть нашу и знайшовъ я такою. Першї чинники, котрѣ стоять на чолѣ нашихъ кольоніи, себъ то священники люде похвально щирї и чемнї, а що дуже головне, свѣдомїи своей ролѣ, свѣдомїи культурныхъ потребъ нашого робучого люду. На жаль маленьке ихъ число. Нашъ народъ въ Америцѣ, щобъ его бодай въ найголовнѣйшихъ чертахъ змалювати треба на мою думку подѣлити на 3 категоріи. Першій, що становлять силу нашу се суть такъ званї „бізнесісті“ — се народъ интелигентный, проворный, свѣдомій своей мети — въ великой части обоpонити ся вчомъ зовсѣмъ не уступае американьцямъ. Се люде желѣзной вытревалости и стальовой волѣ, що зароблений тяжкою працею по майнахъ грôшь пускае смѣло але розважно въ гандель. До другой категоріи зачисливъ бы я нашихъ робôтникôвъ, що жіють по мѣстахъ, а последнїй тотй бѣдачиска, що сказавбымъ кучують близько своей брехи — неначе теля коло той коровы, що му молока дае.

Тамтой другій народъ цѣкавый вже тогдѣ и газету американьску перечитать, отираючись въ мѣстѣ помѣжъ рѣжныхъ людей набирае много водѣ и оглады, учить ся розуму. Трета категорія нашихъ людей се честнй нашй мужик и галицкй — се темнй нашй незрячіи браты, що свѣта божого не видять. Колибъ въ мѣсто панського ковта вдягъ свою власну полотнянку и повернувъ до краю нѣхто и не спôзнавъ бы его, що бувъ въ Америцѣ. Але про се далобысь цѣліи великй статїи описати. Я лишь хочу наразѣ кинути окомъ на нашу суспôльнôсть и змѣркувати, яка въ нѣй сила а сли е ще яка, до чого способна?

Я згадавъ ще на початку, що у насъ суть основы органѣзаціи на той руской суспôльности — я прийшовъ до глубокого переконаня, що суспôльнôсть наша въ Америцѣ суспôльнôсть выключно робôтнича, надаесь тымъ наче до тѣсной органѣзаціи, бо становить одну клясу. Пôдвалины органѣзаціи поклало щирй люде закладаючй товариство „Союзъ.“ Найважнѣйша рѣчь, яку культурный народъ мусить мати усе свою власну часопись. есть унасъ отже усѣ чинники що творять пôдвалины суть лишь працѣ, щирости, зрозумѣна дороги, куды масмо йти а

SVOBODA

(LIBERTY.)

Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
48 William Str.
Jersey City Hights, N. J.

Нашъ газета выходить що тыждня въ Середу.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„Six months. „ 6.00

All money or money orders should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
48 William Str.
Jersey City, Hights N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

не будемо пôзными Русинами. — Протой „Союзъ" зъ нагоды загальныхъ зборôвъ нашихъ на другій разъ.

о. Несторъ Дмитровъ.

НАУКА.

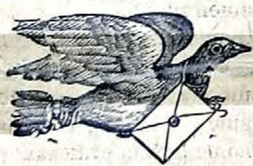
Найвысшй горы на земли суть: Габризанкаръ 8810. метровъ и Бодвінь, Австинъ 8620 метрôвъ высокй. Найбôльша гора котра выдаеть зъ собе огонь и зоветь ся вульканомъ есть Аконкагува въ Америцѣ и ей высокôсть сягае до 6970 метровъ Набôльша глубина въ атлянтицкôмъ океанѣ сягае до 8340 метрôвъ, въ тихôмъ океанѣ 6200 метрôвъ. Найбôльшій басинъ до плываня на светѣ есть: великій океанъ, котрый займуе одну трету часть цѣлой земской кулѣ. Найвысшй горы знаходять ся въ Азіи, а найбôльшй рѣки въ Америцѣ. Рѣка Mississippi 7000 метрôвъ, Амазоны 6500 кільометрôвъ. Въ Африцѣ рѣка Ниль мае 6000 кільометрôвъ въ Азіи рѣка Объ, Енисей и Янд-тсекіянъ 5200 кільометрôвъ. Найбôльшй зъ Европейскихъ рѣкъ есть Волґа 3570 кільометрôвъ, потôмъ приходить Дунай и Рень. Найбôльшй озера суть Каспійске 440 тысяцъ квадрат-метрôвъ, Victoria Nianza 75 тысячъ квадр. кіло метрôвъ, Ладога 18 тысячъ квадр. кільометрôвъ и Генферь озеро 576 квадр. кілм. Що до народôвъ, котрй заселяють Европу, то нѣмецка раса есть найчисленнѣйша, бо рахуесь 113 мільонôвъ а славіянъ есть 106 мільонôвъ.

Що до обемости землѣ, то Росія есть перша, бо посѣдае 5 и одну четвертину мільонôвъ квадратовыхъ кільометрôвъ. Найбогатша краина що до вина, есть Францiя, бо продукуе 40 міліонôвъ гектолітрôвъ вина. Нѣмеччина що до выробу пива есть перша и найбôльше пива кансумуе.

На цѣлôмъ светѣ найбôльше постять Русины — бо лишень въ двохъ выпадкахъ мае Русинъ способнôсть ѣсти мясо: разъ въ роцѣ на великденъ, а другій разъ коли умерае,

На великдень сли дочекае, а якъ уже умирае то рѣжуть му курку котрой уже не мае часу ѣсти бо конае. Що до освѣты то нѣмцѣ стоять на першôмъ мѣсци, а що до безграмотности, то уперше йде царство хиньске а потôмъ російске.

Що до довгого вѣку житя то мешканцѣ зимнѣйшихъ сторôнъ жиють найдовши а въ горячихъ сторонахъ скоро старѣють ся и коротко жіють.

ВѢСТИ ЗЪ НАШОЙ ОТЧИНЫ.

Усе нещасте.

Якъ трудно приходить слѣпôй курцѣ знайти де-яке зерно, — такъ и менѣ дописователю дуже тяжко и рѣдко приходить подѣлити ся зъ читачами „Свободы" якою веселою звѣсткою зъ далекой нашой отчины.

Що-йно люде прійшли троха до себе по першимъ нещастю, якого вода наробила — бо всюда повылівала — а ту уже друге нещасте та нова бѣда черезъ огонь. Нема села въ котрôмъ бы не згорѣло и по двайцять и трійцять хатъ и де бъ тіи бѣднй господарѣ не ставались вôдъ разу жебраками, сли не були асекурованй. Але ще гôршій заворотъ бере ся головы нашихъ хлѣборобôвъ, наколи подумають: що то буде на будуще и якій то рôкъ буде — бо по цѣлой Австрій завѣяло теперь снѣгомъ наче середъ зимы и се не дуже веселе ворожине на будуще.

ВЫБОРЫ.

Щобъ наша народна руска справа не пропала при надходячихъ выборахъ, завязано въ той цѣли РУСКІЙ НЕЗАВИСИМЫЙ КОМІТЕТЪ, зъ самыхъ найщирішихъ Русинôвъ, патріотôвъ, котрй щиро и зъ посвященемъ працюють и пôдготовляють справу надходячихъ выборôвъ. — Щасть Боже!

* * *

Въ Львовѣ арештовала тамошня поліція шайку жидôвъ, котрй вывозили нашихъ дѣвчатъ до цариграду и тамъ ихъ продавали за велики гроши до дому розпусты.

* * *

Решôвъ. Въ едной корчмѣ за мѣстомъ посварили ся вояки о одну дѣвчину и зъ того прійшло до кервавой битки, въ котрой трохъ трупомъ впало а решта покалѣчени смертельно.

ДО БРАЗИЛІИ.

Майже по пять сотъ осôбъ що мѣсяця йде зъ Галичины до Бразиліи. Бѣда жене ихъ въ свѣтъ за очи!.....

Огнѣ.

Въ селѣ Байкôвцяхъ коло Тернополя, де недавно було згорѣло 40 хатъ, теперь знову знищивъ 120 будынкôвъ и бѣднй люде пôдъ голымъ небомъ ночують. Що вода не могла забрати, то огонь понѣсъ зъ дымомъ.

* * *

Въ селѣ Причиновѣ недалеко Глинянъ въ одной пôвъ годины згорѣло 58 господарскихъ забудованъ.

* * *

Въ мѣсточку Войнічь згорѣло 100 домôвъ, лишенъ остався костелъ и дворъ.

Въ Чернôвцяхъ померъ православный митрополітъ буковиньскій Морарь Андріевичъ. Покійный хочь зъ роду Русинъ, бувъ великимъ ворогомъ Руси и тримавъ усе за ромунами.

о. Василий Ильницкій, выслуженый директоръ руской гимназіи въ Львовѣ, померъ въ 72-гôмъ роцѣ житя Вѣчная память.

Важне для селянъ!

Въ околици Перемышля и Краковця е значнй комплексы добрыхъ грунтôвъ до розпарцелованя помѣжь селянъ. Добре бы було, щобъ нашй селяне зкористали зъ сей доброй а рѣдкой нагоды и взялись до набуваня тыхъ грунтôвъ. Блисшихъ информации въ тôмъ дѣлѣ удѣлить для охочихъ адвокатъ д-ръ Теофіль Кормошъ въ Перемышли.

* * *

Въ Тернополи увязнено сими днями кôлькохъ екзекуторôвъ податковыхъ за спроневѣрюване грошей уже черезъ довгій часъ. Панкове екзекуторы зъ грошей податковыхъ все лишали дещо собѣ „за фатиґу"...

Дракя за межу причиною мести.

Иванъ Боянъ, зъ Лопянки коло Долины, вже зъ давна сваривъ ся за межу зъ своимъ сусѣдомъ Жешкомъ та погрожувавъ, що его застрѣлить. До новой сварки прійшло 17 н. ст. цвѣтня а Боянъ побѣгъ у свою хату, вхопивъ рушницю и вцѣлѣвъ въ жѣнку сусѣда Жешки такъ нещасливо, що она ранена вôсьмома шротами, на другій день померла. Боянъ, знаный на все село отчайдухъ, ходивъ ще три днѣ зъ набитою рушницею и погрожувавъ ґаздамъ.

Въ кôньци явили ся въ селѣ три жандармы, але Боянъ уже пропавъ, мабудь схоронивъ ся въ сусѣдныхъ лѣсахъ.

Про станъ засѣвôвъ въ Австріи зъ половины цвѣтня.

Подае справоздане міністерства рôльництва, що озимина не зле выйшла на весну. Але вôдъ морозу также богато збôжа выгибло, по-найбôльше въ Чехи и въ Галичинѣ, особливо жито, меньше конюшина и рѣпакъ. Ране и вже осенею выбуяле збôже дуже повыпрѣвало пôдъ снѣгомъ, за те красше збôже пôзне. Але и миши наробили декуда шкоды маючи захисть пôдъ снѣгомъ.

* * *

Якъ пишуть старокрайски газеты нашь рускій гр, кат. митрополітъ Силвестеръ Сембратовичь мае не одовга зôстати кардиналомъ.

ЧИТАЙТЕ!

Гр, кат. руски священники въ старôмъ краю не будуть принимати до святой сповѣди тыхъ русинôвъ, котрй зъ Америки до старого краю поверцуть а въ Америцѣ приняли цареславіе.

ПОЛІТИКА.

ХИНЫ И ЯПОНІЯ.

Якъ звѣстно нашимъ читателямъ що вôйна на далекôмъ Востоцѣ уже закôньчилась зъ побѣдою для Японіи а зъ великою утратою людей и майна для Хинъ. Для скорого заключиня мира. Хины були згодилися на всѣ предложеня зъ стороны побѣдоносной Японіи — навѣть на вôдступлене головной части краины. АлеРосія призвавши Францію, Нѣмеччину и хоромъ закричала: „не льзя" и Японія взяла тôльки такій кусокъ, на котрый вказали западнй державы що може взяти.

Зъ початку всѣ говорили що Японія пôдтримана черезъ Англію, де такъ скоро и квапно послухае голосу протестуючихъ западныхъ державъ, але якось усміри лась и послухала.

АВСТРІЯ

Графъ Кальноки мінітеръ заграничныхъ дѣлъ и президентъ австрійского міністеріюмъ, подякувавъ цѣсарю за свôй чинъ а на его мѣсце зôставъ покликаный графъ Голуховскій.

Послѣднй вѣсти доносять що теперь самъ цѣсарь жалуе же на таке важне становище покликавъ графа Голуховского, котрый ма бути въ очахъ цѣсарского двору persona ingrata.

Угорскій соймъ ухваливъ на дняхъ законъ, пôсля котрого христіянска и жидовска релігія суть передъ правомъ рôвнй и однаково уважають ся.

ФРАНЦІЯ.

Теперь вся краѣна занята вôйною на островѣ Мадагаскаръ и що дня доходять вѣсти, що французска армія побивае тамошне вôйско мадагарского короля, котре лишень зъ патыками въ рукахъ воюе проти добре узброеныхъ французôвъ.

ОСТРОВЪ КУБА.

Пôсля остатнѣхъ вѣдомостей зъ вôдъ тамъ, повстанцѣ до теперъ горою и Испаня приневолена що разъ то бôльшу силу свого вôйска спяти на сей островъ, котрый такъ близько серця Испаніи и онабъ не хотѣла го пустити зъ своихъ своихъ рукъ.

ИТАЛІЯ.

Римъ. Зъ вôдтамъ доносять що италіяньске вôйско побѣдило надъ повстаньцями въ Африцѣ, котрй черезъ довгій часъ нападали на италіяньски посѣлости въ Африцѣ.

Его святôсть папа Левъ XIII. чуючи ся близко смерти, розôславъ до всѣхъ кардиналôвъ письма, въ котрôмъ вказуе якъ мае ся провадити на будуще політика зъ стороны св. церкви, щобъ ей права не пропали и щобъ она була вѣрна въ выконаню своей місіи на земли.

Росія.

На хиньскихъ водахъ знаходить ся 12 военныхъ російскихъ кораблѣвъ и 40 тысячъ вôйска. Се якось и самôй приятелцѣ Росіи Франціи не подобае ся, бо она пôзналась, що Росія хоче конечно щось для себе скубнути.

Въ державной Росіи роблять ся приготовленя до торжественной коронаціи царя, котра наступить на другій мѣсяць.

АМЕРИКАНЬСКІИ НОВОСТИ.

Coney Island спопелѣвъ. Бôльше якъ 50 готелѣвъ згорѣло и шкоды обраховано на 500 тысячъ долярôвъ.

Въ недѣлю 19 сего мѣсяця мала мѣсце въ Бруклынѣ страшна колізія двохъ тренôвъ на выжной желѣзной дорозѣ. Семеро осôбъ зôстало смертельно покалѣченыхъ а решта много легко раненыхъ. Тая катастрофа приписуесь недбалости колієовой службы.

Нема пива въ недѣлю.

Весь New-York носивъ ся веселою гадкою, що право продаваня пива въ недѣлю зôстане потверджене.. Але штатска легислятура въ Албаніи була противной думки и остала при давному.

Зъ броклінского мосту.

Одинъ хлопецъ зъ Буффало, що продававъ газеты по улицяхъ, приѣхавъ кôлька днѣвъ тому до New-Yorku щобъ показати свою штуку якъ можна скочити зъ Броклінского мосту и доказавъ. Оперезавши ся корковымъ поясомъ, надѣвши на ноги по кавалку желѣза и спустивъ ся зъ мосту такъ щесливо що всѣ чудовалися.

ANSONIA CONN.

Въ тôмъ мѣстѣ знаходить ся спора громада нашихъ краянôвъ а найбôльше ихъ ту есть зъ села Бортне. Наколи въ Jersey City постарали ся о свого сталого руского священника, тодѣ наши братя зъ Ансоніи усе пdиѣзджали во своихъ духовныхъ потребахъ до Jersey City. Але пôзнѣйше коли разомъ зъ педлярами зачали появляти ся и угорскй священники одинъ за другимъ, тогдѣ наши краяне за проводомъ одного, котрый тримае себе за наймудрѣйшого, пеестали приѣзджати до Jersey City а кликали собѣ того, або другого священника зъ угорской стороны, котрый послуживъ имъ за меньшй гроши а давъ добре лапове ихъ провѣдникови и сей нѣбы то ученый допровадивъ нашихъ людей зъ Ансонія до того, що збаламутивъ уже кôлькохъ до принятя царославія и люде роздѣлились на двѣ партів т. е. греко-катол. и царославнй або поклонники пребѣцяной копійки Такъ званй царославнй наняли собѣ одну корчму и забивши кôлкома дошками шинквасъ, перемѣнили на церковь, зъ котрой сподѣють ся зôбрати офѣры 100 дол. що недѣлѣ и тымъ маеткомъ мае рядити той, котрый зна користати зъ православія и есть такъ высоко и такъ глубоко ученый, же самъ не знае що знае.

Сей нещасный и вôдъ рождества слѣпый душевно и юродивый чоловяга, терпить на психологічну хоробу, котра звеіъ ся по гречески ,,меґаломанія.'' Ему влѣзло въ голову же онъ трохи меньшй ôдъ президента Соединеныхъ Штатôвъ, а же трохи бôльшимъ вôдъ Саломона хотяй не вартъ взяти за хвôстъ ослицю Балаама пророка, котра въ старôмъ завѣтѣ проговорила тіи слова ,,за що мя бешь''?

Але бôльша часть тамошныхъ Русинôвъ смѣють ся зъ царославія и его проповѣдника и на доказъ того спровадили собѣ о. Грушку, котрый дня 20 мая вôдправивъ въ латинскôмъ костелѣ вечерню и сповѣдавъ, а дня 2[illegible] мая одправивъ спѣвану Службу Божу, при котрой 100 вѣрныхъ приступило до святого причастія. Я надѣюсь що се число газеты ,,Свободы'' пôйде и въ нашъ старый край, протое прошу Всч. Отця духовного зъ нашого села Бортне, перечитати людямъ въ церквѣ отсю допись, щобъ знали якій то люде мѣжъ чами баламуту роблять.

Оденъ за всѣхъ.

Въ що вѣрити, а чого вôдрѣкатися мають нашй Русины переходячи на царославіе въ Америцѣ.

1. Вѣруеши ли и исповѣдуеши ли що кождый російскій православный не мае своей воли, але есть скотина, котра мусить повиноватися царскому кнуту?

— Вѣрую и исповѣдую.

2. Вѣруеши-ли и исповѣдуеши-ли що видимою головою православной російской церкви есть господинъ Побѣдоносцевъ и оберъ прокуроръ ґенералъ поліціи, а невидимою головою самъ царь?

— Вѣрую и исповѣдую.

3. Вѣруеши-ли и исповѣдуеши-ли що царска воля есть Божа воля и що въ Росіи ,,семе не кради'' не обовязуеть никого?

— Вѣрую и исповѣдую.

4. Вѣруеши-ли и исповѣдуеши-ли що тôльки въ царской православной церквѣ дôстати ся може чоловѣкъ по указу до неба черезъ холодный Сибирь?

— Вѣрую и исповѣдую.

Отрицаеши-ли ся папскихъ заблужденй: що духъ святый походить ôдъ Отца и Сына?

— Орицаю ся.

А вѣриши-ли що духъ св. происходить черезъ московску цензуру?

— Вѣрую и исповѣдую.

5. Чи вѣруешь-ли все тое чого я самъ твôй платный Татюшка не вѣрую?

— Вѣрую все вѣримое и не вѣримое

6. Чи вѣруеши все тое на щось присягавъ и чого ôдрѣкавъ ся и чи готовъ еси смерть посстрадати?

— Ну се спрева крови и моя жѣнка порадить ся свого бучера котрій бувъ перше адвокитомъ. (дальше буде)

ПАЛАМАРЬ.

I.

Нынѣ мають ,,новый еґомость'' приѣхати!'' — переходило зъ усть до усть въ одныимъ провінціональнымъ мѣсточку.

Поѣздъ приходивъ пôвъ до дванайцятой — а вже зъ рана було видно бôльшій рухъ якъ звычайно на улици, при котрой стояло старенькe, порожне на теперь сотрудницьке помешкане. По болотнистой улицѣ чалапали величезными чобôтми не то мужики не то мѣщане, якось посередна порода, вôтворена штучно случеиемъ публичнѣхъ присѣлкôвъ зъ мѣстомкомъ у оденъ организмъ. При воротахъ сосѣдвыхъ хатъ стоять люди: одинъ въ кожусѣ довгополôмъ, кучма высока на бакиръ; казавъ бысь мужикъ коренный — такъ нѣ. Глянешь низше — а у него штаны бархановй, якойсь невыразнои барвы, пущенй по холявахъ, вôддулили ся трохи зъ паньска. Другій — у полатанôмъ короткôмъ шпенцерѣ, шапка зъ дашкомъ мѣщаньска, та ба: штаны у него зъ грубого зрибного полотна запущенй у широчезнй холявы. Суть признаки и нѣмецкого вплыву: кôлькохъ мужикôвъ зъ бокобородами и стрижеными вусами выказують ясно що присѣлокъ швабскихъ населенцѣвъ зъ такими-жь бокобородами и вусами не мало причинивъ ся до отвореня той новой породы. Тожь саме и на жѣнкахъ, що стояли малыми громадками на улици, мôгъ уважный слѣдитель легко розпôзнатя помѣшане строѣвъ мужицкихъ мѣщаньскихъ, нѣмецкихъ и польскихъ.

Передъ самою осиротѣлою сотрудницкою хатою стоявъ ей теперѣшный опѣкунъ — старый, высокій, трохи пригорбленый паламарь зъ виникомъ въ рукахъ, и ще кôлькохъ чоловѣкъ, церковныхъ братôвъ въ пôдмійскимъ присѣлку.

Змѣна якого нибудь и де не будь правлѣня наводить новй подѣи, новй сумниви, острахъ передъ невѣдомимъ будучимъ — найбôльше-жь охоту и змагане до набутя користныхъ правъ а скиненя тягарôвъ. Змѣна еґомосця наводила такожъ рôжнй думки у людей стоячихъ близько престола.

— Вы, Юзю теперѣчка добре пошиете ся при новôмъ еґомосци. — сказавъ до паламара пристаркуватій чоловѣчокъ, въ шапцѣ сторожи финансовой, въ діравôмъ войсковôмъ плащу и полотняныхъ штанахъ.

— Вы знате лишь паламара, Федю; заразъ: ,,пошиете ся, пошиете ся!'' Вже-мъ ся такъ пошивъ, що отъ дѣравый ходжу — въ святôмъ мѣсци служити встыдно, — вôдказовавъ паламарь.

— Пошие ся нема що и сказати, — обôзвавъ ся высокій коренастый мужикъ— кажуть, що новый еґомосць першій рôкъ бачусь, на священника стали; або звѣдки они тамъ знати будуть, що, и кôлько за що правити?.

— Не одинъ крайцаръ до паламара прилипне, — докôньчивъ третый братъ церковный. — Не журѣть ся мною: дивѣть, абы ,,новый еґомость'' въ вашихъ рахункахъ порядокъ знайшли, бо може бути зле... — вôдрѣкъ паламарь и взявъ ся замѣтати сѣни. Видно, що паламарь порушивъ неприємну для братôвъ церковныхъ справу церковныхъ скарбонъ, бо вони заразъ же вôйшли на улицю и ту пôйшла бесѣда, зъ котрой лишь добре познакомленый зь требами церковными мôгъ бути розумный.

— Акафистъ пôйде на двѣ ,,шустки.''

— Пôйде? кажесь, а вони ,,тамтого'' не звѣдають ся?

— Спробувати можна.

— Якъ не схочуть за двѣ правити, най не правлять, — чути було опозиційный голосъ.

— Сорокоусти — за самъ хлѣбъ...

— По двѣ ,,шустки', нѣ?

— Боже борони! Досить!

— Самъ хлѣбъ вартъ пôвъ риньского.

— А булки де?

— А цукоръ де?

— Ба, але чи схочуть?

— Ну мы не вôдповѣдаемо: громада хоче.

— Скарбоною самй поорудуемо.

— За свячинє поля недамо

— Инакше нѣ. Хто бы дававъ?

— Въ мѣстѣ нѣчо не дають — и т. д. Ся урывана бесѣда власно вказовала на змагане обкроити цивільну листу нового еґомосця.

II.

Паламаръ замѣтавъ сѣни повѣльно, уважно водячи виникомъ, немовь списувавъ яке важне письмо: у него не одно ходило по головѣ.

,,Чи дадуть зъ престола? Кôлько дадуть зъ мурованя? Хто буде нести гроши зъ престола до захристіи? Хто буде вôдберати гроши за акафисты? Чи буде шѣстка за ,,пенцію''? Чи обстануть за нимъ, коли християны не схотять ему платити?'' и безличь подôбныхъ пытань снувало ся по его старой головѣ. И не дивниця: се були основнй доходы зъ паламарства.

,,Якось то буде! дававъ тамтой'' — дасть и сей'', — пôдбодрювавъ себе паламаръ. То прыходить ему на гадку цитать зъ св. письма — одинѣскій, якій бувъ въ его записѣ: Хто коло престола служить зъ престола мае ѣсти.'' Вôнъ уживавъ его дуже часто, коли люде вôдказовали ся платити, або просили почекати до ,,завтра.'' Хоть правда на се успѣшно, але вôнъ зъ приемностію цитувавъ той высказъ сьв. апос. Павла, бо все-жь чувъ ся высшимъ вôдъ мійского паламара, котрый конечность туземной заплаты доказувавъ свѣцкими неразъ занадто сьвѣцкими, цитатами, додаючи неразъ argumenta ad hominem въ формѣ кулака. за що добувъ собѣ призвище: ,,деруна'', ,,злодѣя'', ,,збуя' и т. д. и втративъ зовсѣмъ симпатію и майже нѣгда не бувъ прошеный на ,,трахтементъ''.

Що йно успокоѣвъ ся паламаръ що до доходôвъ. ту якъ знову иншй думки налѣтали и мовь оси въ дуплѣ, брепѣли въ его старôй головѣ:

,,Дрова рубати, сѣно въ городѣ и на сѣножати робити, дрова привести, сѣно привести, чоботы чистити, коровѣ травы укосити, якъ лѣтомъ— повести а въ зимѣ снѣхъ передъ хатою розмѣтати за сбудками въ мѣсто побѣгчи.''— и ктажь годенъ вычислити всѣ можливй паламарски обовязки? А що найгôрше — була мѣжь тими обовязками а церковныма доходами нерозрывна звязь причинъ и наслѣдкôвъ.

,,Привести дрова, зробишь сѣно и т. д. – дôстанешь зъ престола, пôйдешь по ,,пенцію', и т д. Ходило тутъ о те, щобъ ту звязъ якимъ небудь способомъ звôльнити — и, розумѣе ся, зôстатись при паламарствѣ.

III.

Надъ тымъ, якъ кождый признасть, труднымъ завданемъ ломивъ собѣ паламарь голову, — коли роздавъ ся преразливій свистъ стаючого на стаціи поѣзду, а за кôлька хвиль летить уже задыханый чоловѣкъ улицею. зъ далека кричучи:

— Еґомосць еґооmоосць''!

Нѣмъ ще могли всѣ дожидаючй жѣнки та чоловѣки повторити тіи два слова заторкотѣвъ вôзокъ и старый жидъ завѣвъ нового еґомосця передъ хату.

Невеличкій худощавый ,,еґомосць'' розплативъ ся зъ жидомъ, и йшовъ до хаты, вôдповѣдаючи що хвиля: ,,Слава на вѣки.'' Людецѣловали его въ руки, а вôнъ тримавъ руки по бокахъ пôднесенй якъ птахъ, що збѓрае ся летѣти.

Въ хатѣ наступило представлене.

— То еґомосць до насъ на мѣсце тамтого еґомосця?

— Такъ; я на мѣсце тамтого еґомосця.

— Мы старшй брати.

— Якъ зовете ся?

— Я — Михайло Грицакъ

— Я Федьо Розмерзовскій

— А 'я Никола Ильковъ.

— Дай боже еґомосцьови всего доброго на новôмъ мѣсци! — ,,вѣнчувавъ'' першій. — Унасъ еґомосцьови добре буде; тамтй еґомосць були у насъ бôльше якъ пятнайцять лѣтъ, вôдъ насъ хвала Богу на парафію пôйшли.

Дякувати вамъ за красне слово! – вôдповѣвъ еґомосць — Якъ вы будето добріи. я буду ще лѣпшій.

А я паламарь; при церкви служу.

Якъ зовете ся?

Я — Юзьо Дановъ. Може еґомосць мають рѣчи на желѣзници, я бы скликавъ людей — привеземо.

Та маю рѣчи; буду васъ просити, люде добри, абысте вислали кôлька фѣръ; я вамъ за дурно не схочу.

Боже борони, мы бы въ еґомосця гроши брали? хто таке зъ насъ видѣвъ? Привеземо, кобы лишь Богонько

любыйдавъ, абы було що возити.

Слухайте паламару,будете таки добрі, знайдѣть яку бабу, абы хату побѣлила помость вымыла.

— Я, каже паламаръ — хиба бы таки свою бабу — красно бѣлить вона, можуть ся еґомосць одъ людей спытати. Ще и лѣпше: А теперь я пѣду до отця пароха а завтра приду подивитись на порядокъ, сказавъ еґомосць.

Ту зновъ наступило многоразове ,,Слава на вѣки,', цѣловане рукъ, и новый еґомосць почалапавъ улицею до отця пароха.

А що якій?

Нѣчого собѣ....

Худенкі, малі....

Тамті до насъ прійшли также худіє, а вôдъ насъ якіи пôйшли?

Незнавъ якій голосъ?

Будешь позавтра чути.

Хто знае; певно що не мôцный, нѣ зъ чого голосу добувати.

А ,,казяне''?

Тамті, дай имъ, Боже, здорове гей, той каже, слабый малий концептъ....

Все бувало: ,,Отзе та отзе... отзе та отзе.,,''

А ты бы лѣпше казавъ?.

— Я не пôпъ.

Деликатні такі: все будьте добрі.

— Чекай ще, говъ, пожди! Часомъ делікатный гôршій якъ той, що кричить: покричить тай зновъ добрый; а въ деликатнôмъ кто знае, що сидить, — вияснювавъ якійсь знавець людей.

А не знавъ, чи е ,,імосць'?

А якъ же? Безъ ,,імосцѣ''?

Ты видѣвъ ксьондза безъ ,,імосцѣ''? де? Нема що и казати! ,,імосць'' прійдуть на готове, на порядки.

Дѣтей вѣдавъ ще не ма?

Та чулисьте ,,вѣдавъ''! Якій дурный нарôдъ! Господи! — У насъ на перше мѣсце стали — вôдки бы вже дѣти?!.

Цѣкавôсть людей насувала имъ що разъ бôльше пытань, на котрі найближша будучнôсть мала дати вôдповѣдь. Сухій еґомосць якъ киненый въ тиху воду камѣнь, розбурхавъ спокôйну суспôлнôсть присѣлочну и лишивъ по собѣ чимало миркованъ, допытôвъ, поглядôвъ та здогадôвъ.

IV

Прійшла недѣля. Все, що жило въ присѣлку, йшло бѣгцемъ до церкви, подивити ся на нового еґомосця.

Въ закристіи убиравъ паламаръ еґомосця на Службу. Руки му тряслися, три разы опустивъ поясъ, подаючи его, еґомосць нѣчого. Въ сосудець вôдъ оливы подавъ воды, вôнъ нѣчого, закладаючи фелонъ черезъ голову обдрапавъ нôсъ еґомосцьови — вôнъ нѣчого.

— Уважайте, паламару,— сказавъ, лишь носа мене збавите.

Въ поспѣху зъмѣшавъ кусникъ лою до ладану; зъ кадильницѣ ударивъ смрôдъ.

— Що то? — каже новый еґомосць, у васъ лоемъ кадять?

Бôльше анѣ слова.

Прійшли старші браты, поцѣловали руку.

А що тамъ доброго скажете? Мы-бъ просили акафисть до Ісуса. Добре.

А що буде належати ся?

Три шѣстки.

Старші браты замѣшали ся:

Мы бы просили за двѣ, несмѣло сказавъ одинъ зъ нихъ. Якъ то? Тамтому еґомосцьови давалисте по три, а менѣ двѣ? Нѣ, сего не буде.

— Еґомосць! громада установила.

Най вамъ громада править; ту не торгъ а Боже мѣсце...

(дальше буде)

УВАГА.

Хотячі приступити до ,,Союза'' най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

M. John Glowa
Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. J. Konstankiewicz
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

До руских
промысловцѣвъ и купцѣвъ.

Кто хоче на бізнесѣ
Заробляти
Мусить въ ,,Свободѣ''
Свôй анонсъ дати.
Чи ты швець
Чи кравець,
Чи крамаръ
Чи шинкаръ,
Чи погребалникъ
Чи ликаръ
Чи грумняръ
Чи аптекаръ —
Дай ся оголосити,
Въ ,,Свободѣ'' возвеличити,
Щобъ тя люде знали
До тебе заходжали
Твôй товаръ куповали
И бѣзнесъ твôй поправлялъ.
Тодѣ будешь мати гроши:
Будешь патріотъ хороший,
Будешь ,,Свободу спомагати
Руску справу пôдперати
А ну Кирило
А ну Стефане,
А ну Данило
А ну Иване:
Всѣ ся оголосѣть
Най зна о васъ свѣтъ!.,

Молись, трудись, тверезись, учись, до ,,Союза'' запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, ,,Свободу'' читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба ,,Народного Дому'' ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!. . . . . Буде зъ васъ.